

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Episcopalis

Piasecki, Paweł

Coloniae Agrippinae, 1620

Visitator docere populu[m] debeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61608)

CAPVT II.

Quæ præcipuè Visitator concionando populum docere debeat.

CVM Visitator ipsemet, vel saltem per aliū concionari teneatur; idēd, quæ potissimum populum docere debeat, dicendum est.

In *Concilio Bracaren. secundo*, fuit statutum, quæ Episcopi visitantes docere debeant: Id quod à *Grat. in lib. decret.* registratum est. Sed quædam illorum in his regionibus nunc superflua videntur.

S. Anton. verò ait prædicationem communem, & aptam ad populum esse, vel de duodecim articulis fidei, vel de septem vitijs capitalibus, vel decem Præceptis; vel de septem Sacramentis, vel de virtutibus, vel de beatitudinibus, vel de alijs materijs moralibus, prout expediens erit secundum qualitatem, & capacitatem audientium.

S. Dionys. Carthus. inquit Visitatorem populum docere debere.

1. Ut in primis decem Dei præcepta, necnon præcepta Ecclesiæ omnes scire, atque idem adimplere curent.
2. Ut odium præcipuè vitent, ac se inuicem diligant, exemplariter, atque pacificè mutuò conuersando: qui hominem odit, neque Deum, neque seipsum, neque aliquem verè, ac spiritualiter diligit; sed in damnationis est statu: cum etiam inimicos quilibet diligere teneatur.
3. Ut mortalia semper deuient peccata; & in cibo, potu, ac in vestimentis temperatè se habeant.
4. Ut circa suum Pastorem, ac superiores se habeant reuerenter, ac obedi-

ter: oblationes, & decimas promptè, deuotè, fideliterque persoluant.

5. Informandi sunt coniugati qualiter inuicem se habere debeant.

6. Parentibus quid agendum circa sobolem suam, illam educando, instruendo, corripiendo, & castigando, nuptiisque tradendo, vel ad spiritualia hortando.

7. Item monendi sunt Domini, quomodo cum familia, ac operarijs se gere-re debeant.

8. Ut dies festiuos deuotè expendant; & crapulam vitent.

9. Ut in verbis modesti sint; cum de omni etiam otioso verbo ratio reddenda sit.

In *Concilio Prouinc.* dicitur, ut Visitatores concionando studeant vehementi cohortatione ad religionem, vitæ innocentiam, pacemque & concordiam omnes adhortari.

In hoc ego, sicut & semper Auditorum capacitatem, & qualitatem præ oculis præcipuè habendam, & simpliciter ad Dei gloriam, animarumque salutem, non autem ad pompam, ut dicitur, prædicandum censeo.

Deinde frequentiores illius loci abusus considerandi sunt; & de ijs euitandis, ac de virtutibus illis aduersantibus seminandis, vehementer agendum est.

Aduertendæ sunt etiam Ecclesiæ necessitates; & eo casu populus ad illas subleuandas adhortandus est. Aliæ etiã circumstantiæ perpendendæ sunt; ut puta si

d. c. r. §. sanè, & ibi not. de cens. 6. Visita- tor tene- tur con- cionari saltem per aliū.

d. e. 5.

in opus. de re- gim. Archi.

Conc. Prou. i. cod.

c. oportet §. q. 1.

Soc. sub num. 23.

ea si frugum abundantia, vel penuria sit, & huiusmodi, vt inde, vel de benignitate, vel de iustitia Dei agendum sit; Qua occasione populus ad purè Deo seruiendum, vel saltem ad ipsam timendum excitari poterit. Non alienum etiam puto, cum vox concionatoris præcipuè vehementis, & qui auctoritate polleat, afficere multum videatur; in concionis initio aliquid de Visitatione dicere, vt laici illam etiam ad ipsos spectare cognoscant, vtq; ad sui ipsius visitationem quilibet excitetur; atque ad cooperandum in illa actione ad Dei honorem, & ad suam, proximiq; utilitatem pro viribus incumbat. Et licet qui in quolibet loco frequentiores abusus sint, ex Vicario foraneo, Parocho, & ab alijs viris pijs, & fide dignis cognoscendum sit, tamen tanquam magis communes inscripti, vel saltem plures ex illis ex *Paulino* colliguntur, de quibus monendus est populus.

Paulin. p. 2. q. 8.

Primum. Vt omnes dies festos colant, & Vt in Ecclesia deuotè versentur.

Vt attentè, ac piè, sacrificio Missæ, diuinisq; officijs intersint.

Vt mulieres sint velato capite.

Vt superstitiones omnino fugiant.

Vt caueant, ne faciant abortum propter culpam inexcusabilem.

Ne parentes infantes anno ætatis non expleto secum in lecto teneant.

Vt pueros suos moneant, & corrigant; vt à furtis, mendacijs, periurijs, à cæterisque malis moribus, & conuersationibus caueant.

Ne eos magistris committant qui illos potius perdant, quam virtutibus, ac litteris instruant.

Ne iuuenes, & puellæ saltationibus, aut cantilenis lasciujs, præcipuè diebus festis inuigilent.

Ne puellæ se figmentis facent, vt ru-

bicundiores, vel candidiores appareant.

Ne pompa vestium, & superfluis ligaturis ac ornamentis vtantur.

Ne solæ cum viris domesticè versentur, neque cum omni genere mulierum.

Ne tempore interdicto solemnitates nuptiarum faciant.

Ne sponsi ante benedictionem à Parocho recipiendam coniungantur.

Vt autem facilius huic muneri Visitator satisfacere possit, locos aliquos communes visitationis tempore magis opportunos colligat, habeatq; vt, exempli gratia.

Ad excitandum populum ad cultum dierum festorum.

In hac die expiatio erit vestri, atque mundatio ab omnibus peccatis; coram Domino mundabimini, sabbatum enim requietionis est. Leuit. 16.

Ad constructionem, reparationem, & ornatum Ecclesiæ.

Ecce contriti sunt inimici nostri, ascendamus mundare sancta, & renouare. Machab. lib. 1.

Et rursus, & cogitauit de altari holocaustorum, & reliqua. c. 4.

Et ornauerunt faciem templi coronis aureis, & scutulis, &c. Et facta est letitia in populo magna valde: & auersum est opprobrium gentium.

Ad soluendas decimas integras.

Inferte omnem decimam in horreum meum, & sit cibus in domo mea; & probate me super hoc dicit Dominus. Si non apperuero vobis catarractas celi, & effundero vobis benedictionem vsque ad abundantiam, &c. Malach. cap. 13.

Hæc autem omnia, videlicet accessum Visitatoris, receptionem, Missæ celebrationem, concionem, &c. breuiter Notarius describat hoc pacto.

1593. die 3. Martij.

Multum. R. D. N. Visitator delegatus à Reuerendissimo Domino, &c. vt litteris

teris patentibus datis Mediolani die, &c. patet, accessit ad Ecclesiam Praposituralem, Collegiatam, ac Parochialem S. N. caput plebis, qua alius visitata fuit per prafatum Reuerendissimum D. Archiepiscopum die &c. & per R. D. N. die &c. vt ex ipsis visitationibus in Archiuo Archiepiscopali existentibus patet: in qua quidem Ecclesia prafatus R. D. Visitator fuit ab infra scriptis R. R. D. Praposito, & Canonico reuerenter receptus, & facta oratione D. O. M. genibus flexis ante altare maius, in Sacristiam pro Missa preparatione accessit, interim, vt ipsius facul-

tas, & auctoritas ad omnium notitiam facilius deueniret, & ne quis huius rei ignorantiam pretendere posset, eius litera patentes per me Notarium infra scriptum, mandato & iussu ipsius D. Visitatoris alta voce ibidem lecta, & publicata fuerunt, presentibus R. R. D. Praposito, Canonico, & alijs pluribus de Clero, & Populo: & Missa de spiritu Sancto celebrata, & concione habita, accessit ad visitandum sanctissimum Eucharistia Sacramentum: circa quod inquisiuit, mihi, scribendum mandauit, vt infra.

CAPVT III.

Quæ præcipuè videnda, ac perquirenda in Visitatione materiali, & à Notario scribenda.

Sanctissimæ Eucharistia Sacramentū.	An assiduè afferretur, & vbi.	Hæc & alia inferius scripta separatim à Rectore perquirenda.	minica, & quomodo eundo, & redeūdo.
	An in hostia magna, vel in particulis.		Expositio quando, & quare fiat.
	Quot reperiantur particula.		Et quomodo reponatur.
	Quando renouetur Sacramentum.		An custodia in hebdomada Sancta ad præscriptum Conc. 6. vbi, quomodo, & cuius expensis.
	Quando hostiæ, & particula.		An honorificè, & deuotè ad ægrotos deferatur.
	Pixidis purgatio, quando & quomodo fiat.		An etiam tempore Paschatis ad alios domi detentos.
	A quo conficiantur hostiæ, & particula, & cuius expensis comparentur.		Tabernaculū
Vbi, & qualiter afferuentur.	An in summitate imago Christi resurgentis, vel pectus vulneratum exhibentis, vel Crux parua quæ amoueri non possit.		
An processio fiat tertia qualibet do-			Ostiolum eius quale, in qua parte